

Sosiaalipedagogiikan opintokokonaisuus 60 op/35 ov

Sosiaalipedagogiikan oppialan tiedeluonne on monitieteinen. Sen keskeisenä sisällönä on kasvatuksen yhteisöllisten ja yhteiskunnallisten merkitysten ja kytkentöjen pohdinta. Sosiaalipedagogiikka voidaan määrittellä myös pedagogiseksi näkökulmaksi sosiaaliseen työhön. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön traditiosta käsin nousevat perusteet hyvän elämän ja hyvinvoinnin yhteiskunnallisten ehtojen analyysille. Kasvatustieteet luovat puolestaan perustan hyvän kasvun (ja elämän) kasvatuksellisten ehtojen pohdinnalle. Lisäksi sosiaalipedagogiikan monitieteinen perusta tukeutuu mm. filosofiaan, sosiologiaan, sosiaalipsykologiaan, sosiaalipsykiaan, terveystieteisiin ja oikeustieteisiin.

Sosiaalipedagogiikan keskeisiä käsitteitä ovat persoona, yhteisö ja yhteiskunta ja niihin liittyen pedagogisen suhteen ja yhteisöllisten suhteiden analyysit. Socialisaatiota ja normaalisuutta tarkastellaan erityisesti ko. perspektiivistä. Pohditaan, miten instituutioiden ja organisaatioiden pitäisi muuttua rakenteiltaan ja toiminnaltaan, jotta ne edistäisivät kasvatuksellista tehtäväänsä. Pohditaan myös, miten ihmistä autetaan kasvatuksen keinoin toimimaan tietoisesti elinolojensa ja -ehtojensa parantamiseksi.

Lisätietoja sosiaalipedagogiikan opiskelusta, katso www.uta.fi/laitokset/sospol

Sosiaalipedagogiikan perusopinnot (25 op/15 ov)

P1 Sosiaalipedagogiikan perusteet (13 op/8 ov)

- P1a Sosiaalipedagogiikan peruskurssi (2 op/1 ov)
- P1b Kirjallisuus (3 op/2 ov)
- P1c Johdatus filosofiaan (3 op/2 ov)
- P1d Toinen seuraavista kahdesta vaihtoehdosta (5 op/3 ov)
1. Sosiaalityön tai sosiaalipolitiikan peruskurssi (2 op/1ov) ja Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat (3 op/2 ov) tai
  2. Kasvatuksen historialliset ja filosofiset lähtökohdat (5 op/3 ov)

P2 Sosiaalipedagoginen keskustelu I (12 op/7 ov)

- P2a Yhteiskunnallisen kirjallisuuden klassikkoja ja nykyaikaa (5 op/3 ov)
- P2b Kasvatus ja yhteisöllisyys eri kulttuureissa (4 op/2 ov)
- P2c Sosiaalipedagogiikan toimintakenttiä (3 op/2 ov)

Sosiaalipedagogiikan aineopinnot/ Sosiaalipedagogiikan sovelluksia (35 op/20 ov)

Kaikille yhteiset opinnot (16 op/10 ov)

A1 Sosiaalipedagogiikan työpaja (5 op/3 ov)

A2 Vapautuksen pedagogiikka (6 op/4 ov) Kaksi jaksoa seuraavista:

- A2.1 Paulo Freiren kasvatusajattelu (3 op/2 ov)
- A2.2 Sosiaalipedagogisia toimijoita (3 op/2 ov)
- A2.3 Yhteiskunnallista kritiikkiä (3 op/2 ov)
- A2.4 Sosiaalisia ja yhteiskunnallisia liikkeitä (3 op/2 ov)

A3 Loppuseminaari (5 op/3 ov)

Vaihtoehtoiset opinnot:

19 opintopisteen/10 ov laajuiset opinnot seuraavista

A4 Näkökulmia sosiaalipedagogiikkaan

- A4.1 Vapautuksen pedagogiikka (3-6 op/2-4 ov)
- A4.2 Kansainvälinen sosiaalipedagogiikka (2-6 op/1-4 ov)
- A4.3 Sosiaalipedagoginen johtajuus (5 op/3 ov)
- A4.4 Ryhmytyön perusteet (3 op/2 ov)
- A4.5 Sosiaaliantropologian peruskurssi (2 op/1 ov)

A5 Kasvun ja kulttuurin filosofiaa ja oppihistoriaa

- A5.1 Johdatus etiikkaan ja yhteiskuntafilosofiaan (3 op/2 ov)
- A5.2 Kasvatuksen filosofiset perusteet (5 op/2 ov)
- A5.3 Puheenvuoroja kasvatusfilosofiasta ja etiikasta (4 op/2)
- A5.4 Kasvatuksen filosofia ja historia (4 op/2 ov)
- A5.5 Kulttuuri (6-7 op/2-4 ov)

A6 Ihmisen elämäнкаari

A6.1 Yleistä

- A6.1.1 Oppimisen ohjaaminen elämän eri vaiheissa (3 op/2 ov)
- A6.1.2 Minuus, elämäнкаulku ja sosiaalinen konteksti (6 op/4 ov)

A6.2 Lapsuus

- A6.2.1 Kasvatus lapsuudessa (2 op/2 ov)
- A6.2.2 Lapset ja lastensuojelu (5 op/3 ov)

A6.3 Nuoruus

- A6.3.1 Nuorisotyön perusteet/Johdatus nuorisotyöhön (4 op/3 ov)
- A6.3.2 Nuorisotyön perusteet/ Kirjallisuus (3 op/2 ov)
- A6.3.4 Nuorisokasvatus (3 op/2 ov)

A6.4 Vanhuus

- Vanheneminen sosiaalisena ilmiönä (3-9 op/2-6 ov)

A7 Kansalaisuuteen kasvaminen ja vapaaehtoistyö

- A7.1 Omaehtoinen oppiminen, aktiivinen kansalaisuus ja sivistystyö (5 op/3 ov)
A7.2 Yhteisöt ja yhteisösosiaaliyön lähtökohdat (3 op/2 ov)
A7.3 Vapaaehtoistoiminta kasvatuksessa ja koulutuksessa (5 op/3 ov)
A7.4 Psykososiaalisen toimintakyvyn edistäminen (6 op/4 ov)

Sosiaalipedagogiikan perusopinnot (25 op/15 ov)

Tavoitteena on antaa perustiedot sosiaalipedagogiikan oppialasta, johdattaa sosiaalipedagogisen ajattelun äärelle ja esitellä sosiaalipedagogisia toimintakenttiä.

P1 Sosiaalipedagogiikan perusteet (13 op/8 ov)

P1a Sosiaalipedagogiikan peruskurssi (2 op/1 ov)

Luennot (24 h)

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaaliyön laitos/jakson koodi SPEDP1a

P1b Sosiaalipedagogiikan kirjallisuus (3 op/2 ov)

Tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Hämäläinen & Kurki, Sosiaalipedagogiikka. WSOY 1997.

Kurki, Sosiokulttuurinen innostaminen, Vastapaino 2000

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaaliyön laitos/jakson koodi SPEDP1b

P1c Johdatus filosofiaan (3 op/2 ov)

Tavoite ja sisältö Kursilla tutustutaan filosofian peruskäsitteisiin ja keskeisiin ongelmiin sekä filosofisen ajattelun ominaispiirteisiin.

Vaadittavat suoritukset Luennot tai kirjallisuus, toinen seuraavista kohdista:

a. **Määttänen**: Filosofia, johdatus peruskysymyksiin ja **Sajama**: Arkipäivän filosofiaa tai

b. **Sober**: Core Questions in Philosophy
Tentitään informaatiotieteiden tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Vastuulaitos: Matematiikan, tilastotieteen ja filosofian laitos/jakson koodi FILP0

P1d Toinen seuraavista kahdesta vaihtoehdosta 5 op/3 ov

Vaihtoehto tulee valita jostakin muusta kuin omasta pääaineesta tai sivuaineista. Mikäli kumpikaan alla mainittu vaihtoehto ei sovi, valitaan kohdasta 'Sosiaalipedagogiikan sovelluksia vastaanlaajuisesti opintoja, joita ei ole suoritettu tai suoriteta muussa yhteydessä.

P1d1 Sosiaaliyön tai sosiaalipolitiikan peruskurssi 2 op/1 ov ja Yhteisöt ja yhteisösosiaaliyön lähtökohdat 3 op/2 ov

Sosiaaliyön peruskurssi (2 op/1 ov)

Luennot (24 t) tai korvaava **kirjallisuus**:

Tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Raunio, Sosiaaliyö murroksessa Gaudeamus 2002.

Viialainen & Maaniittu (toim.), Tehdä itsensä tarpeettomaksi. Stakes 1997.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaaliyön laitos/jakson koodi STYOP1a

tai

Sosiaalipolitiikan peruskurssi (2 op/1 ov)

Luennot (24 t)

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaaliyön laitos/jakson koodi SPOLP1a

Yhteisöt ja yhteisösosiaaliyön lähtökohdat (3 op/2 ov)

Opiskelija tuntee yhteisösosiaaliyön käsitteellisen ja toiminnallisen taustan sekä on perehtynyt erilaisiin yhteisöissä toteutettaviin sosiaaliyön työmuotoihin ja menetelmiin.

Työtavat: Yhteisöt ja yhteisösosiaaliyön lähtökohdat -verkkokurssi seminaarina tai korvaava kirjallisuuskuulustelu yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Holmila, Kylä kaupungistuvassa yhteiskunnassa. Yhteisöelämän muutos ja jatkuvuus. SKS 2001.

Kopomaa (toim.), Kohti kaupunkisosiaaliyötä – haasteena tasapainoinen kaupunki. Palmeniakustannus 2003.

Roivainen, Yhteisöt ja yhteisösosiaaliyön lähtökohdat – verkkojulkaisu. Tampere University Press 2004.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaaliyön laitos/jakson koodi STYÖP4

tai

P1d2 Kasvatuksen historialliset ja filosofiset lähtökohdat (5 op/3 ov)

Opintojaksolla tutustutaan eri aikakausien kasvatuskäytäntöihin ja -ajatteluun historiallisesta ja kasvatustieteellisestä näkökulmasta pyrkien selvittämään, onko kasvatustieteiden historiaa hahmotettavissa pysyviä peruskysymyksiä, miksi tietyt pedagogiset ja elinikäisen oppimisen ideat korostuvat omana aikakautenaan ja millaisia ratkaisuja eri aikakausien kasvatustieteilijät ovat esittäneet oman aikansa keskeisimpinä pidettyihin kasvatuksen peruskysymyksiin.

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää filosofian ja kasvatustieteen yhteydet ja yhteisen alkupe-
rän sekä tuntee oman aikamme kasvatustieteiden historialliset juuret.

Opiskelu- ja työmuodot: osallistuminen luento-
opetukseen 24 t

Suoritustavat ja arviointi: luento- ja kirjallisuustentti. Opintojakso arvioidaan asteikolla 0-5.

Kirjallisuus:

Siljander, P., Systemaattinen johdatus kasvatustieteeseen. Gaudeamus. 2003.

Iisalo, T., Kouluopetuksen vaiheita. Keskiajan katedraaliskoulusta nykyisiin kouluihin. Otava. 1988 tai uudempi painos.

Pellinen, P., Aikuiskasvatuksen ammatillistuminen: katsaus aikuisoppilaitosten tehtävänkuvan historialliseen muotoutumiseen 1900-luvulla. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisu B:68. 2001.

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/jakson koodi P4

P2 Sosiaalipedagoginen keskustelu (12 op/7 ov)

Opintojakson tavoitteena on perehdyttää sosiaalipedagogiikan toimintakenttiin ja kehittää opiskelijan omaa sosiaalipedagogista ajattelutapaa.

Edeltävät opinnot: Työpajojen P2a) ja b) edeltävät opinnot ovat jaksot P1a) ja b). Ne voidaan suorittaa myös samana lukukautena kuin työpajat.

P2a Yhteiskunnallisen kirjallisuuden klassikkoja ja nykyaikaa (5 op/3 ov)

Työtavat: Työpaja (24 t) Tuotetaan kirja-analyysi. Oheiskirjallisuus: **Coles**, The Call of Stories. Teaching and the Moral Imagination. Houghton Mifflin 1989

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDP2a

P2b Kasvatus ja yhteisöllisyys eri kulttuureissa (4 op/2 ov)

Työtavat: Työpaja (24 t)

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDP2b

P2c Sosiaalipedagogiikan toimintakenttiä (3 op/2 ov)

Työtavat: kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Karila, Kinon, Virtanen, Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia, PS-kustannus 2001.

Puuronen, Johdatus nuorisotutkimukseen. Vastapaino 1997.

Sankari, Jyrkämä (toim), Lapsuudesta vanhuuteen: iän sosiologiaa Vastapaino 2001.

Kuula, Toimintatutkimus. Vastapaino 1999.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDP2c

Sosiaalipedagogiikan aineopinnot

Sosiaalipedagogiikan sovelluksia (35 op/20 ov)

Tavoitteena on syventää opiskelijan asiantunte-
musta sosiaalipedagogisena toimijana.

Edeltävät opinnot: Sosiaalipedagogiikan perusopinnot (25 op/15 ov)

Sosiaalipedagogiikan aineopinnot ja sivuaineeseen suunnittelevan tulee perusopintojen lisäksi suorittaa vähintään aineopintojen jaksot A1 Sosiaalipedagogiikan työpaja ja A2 Vapautuksen pedagogiikka sekä lisäksi vaihtoehtoisia opintojaksoja sen mukaisesti, mitä hänen pääaineensa tutkintorakenteessa edellytetään sivuaineen laajuudeksi.

Kaikille yhteiset opinnot: Sosiaalipedagogiikan työpaja, Vapautuksen pedagogiikka ja Loppuseminaari.

Kaikille yhteisten opintojen tavoitteena on kiinteyttää ja syventää opiskelijan sosiaalipedagogista näkemystä.

A1 Sosiaalipedagogiikan työpaja (5 op/3 ov)

Työtävät: Työpajamuotoista pienryhmätyöskentelyä 24 - 30 t

Kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä:

Kurki, Persoona ja yhteisö, SoPhi 2002 (2 op)

Edeltävät opinnot: P1 ja P2

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDA1

A2 Vapautuksen pedagogiikka (6 op/4 ov)

Opiskelija valitsee kaksi vaihtoehtoa seuraavista

A2.1 Paulo Freiren kasvatustieteen ajattelu

(3 op/2 ov)

Kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Freire, Sorrettujen pedagogiikka. Vastapaino 2005 (engl. The Pedagogy of Hope. Continuum. New York, 1994)

Hannula, Tiedostaminen ja muutos Paulo Freiren ajattelussa. Systemaattinen analyysi Sorrettujen pedagogiikasta. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 167. 2000.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDA2.1

A2.2 Sosiaalipedagogisia toimijoita

(3 op/2 ov)

Työtävät: Opiskelija kirjoittaa esseen valitseman sa ajattelijan elämästä ja filosofiaasta.

Mohandas "Mahatma" Gandhi

Ernesto "Che" Guevara

Martin Luther King

Leo Tolstoi

Eryitysesi esseessä keskitytään pohtimaan kyseisen ajattelun haasteita toiminnalle. Essee suunnitellaan, käsitellään ja arvioidaan joko kahdenkeskisissä keskusteluissa ohjaajan kanssa tai yhteisessä seminaarissa.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDA2.2

A2.3 Yhteiskunnallista kritiikkiä

(3 op/2 ov)

Työtävät: Kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Farrell, James J., The Spirit of the Sixties. The Making of Postwar Radicalism. New York: Routledge, 1997.

Marcuse, Herbert, Yksiuolotteinen ihminen.

Weilin&Göös 1969. (engl. One dimensional man. Routledge 1964) tai **Marcuse**, Ihmisen vapautuksesta. Weilin&Göös 1971 (engl. An Essay on Liberation)

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDA2.3

A2.4 Sosiaalisia ja yhteiskunnallisia liikkeitä

(3 op/2 ov)

Työtävät: Opiskelija kirjoittaa sosiaalipedagogisesti arvioivan esseen valitsemastaan sosiaalisesta tai yhteiskunnallisesta liikkeestä (niitä ovat esimerkiksi nais-, mies-, osuustoiminta-, kehitysmaailike, ammattiyhdistys-, työväen- ja nuorisoseuraliike, erilaiset uskonnolliset ja vaihtoehtoliikkeet, utopia-liikkeet, kansalaistottelemattomuus- ja vastarintaliikkeet). Essee suunnitellaan, käsitellään ja arvioidaan joko kahdenkeskisissä keskusteluissa ohjaajan kanssa tai yhteisissä seminaareissa.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDA2.4

A3 Loppuseminaari (5 op/3 ov)

Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan omaa sosiaalipedagogista ajattelutapaa.

Työtävät: Opintojakso suoritetaan **sen jälkeen, kun opiskelija on suorittanut kaikki** muut sosiaalipedagogiikan opinnot (mukaan lukien vaihtoehtoiset opinnot: 19 op/10 ov).

Opiskelija kirjoittaa esseen, jossa hän perustelee omaa sosiaalipedagogista näkemystään. Essee suunnitellaan, käsitellään ja arvioidaan joko kahdenkeskisissä keskusteluissa ohjaajan kanssa tai yhteisissä seminaareissa.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDA3

Vaihtoehtoiset opinnot (19 op/10 ov)

Opiskelija valitsee 19 opintopisteen laajuisesti sosiaalipedagogiikan monitieteistä perustaa tukevia opintoja. Opiskelija voi joko erikoistua johonkin seuraavista alueista (A4-A7) tai yhdistellä vapaasti eri jaksoja.

Opinnot suoritetaan jakson lopussa ilmoitetulla vastuulaitoksella, ao. laitoksen tenttipäivinä ja sen tenttikäytäntöjä noudattaen. Opiskelijan tulee valita sellaisia opintoja, joita hän ei ole suorittanut tai suorita muussa yhteydessä.

A4 Näkökulmia sosiaalipedagogiikkaan

A4.1 Vapautuksen pedagogiikka (3-6 op/2-4 ov)

Opiskelija voi suorittaa yhden tai kaksi edellä kaikille yhteisissä opinnoissa opintojaksossa A2 esitetyistä vaihtoehdoista.

A4.1.1 Paulo Freiren kasvatusajattelu (3 op/2 ov)

A4.1.2 Sosiaalipedagogisia toimijoita (3 op/2 ov)

A4.1.3 Yhteiskunnallista kritiikkiä (3 op/2 ov)

A4.1.4 Sosiaalisia ja yhteiskunnallisia liikkeitä (3 op/2 ov)

A4.2 Kansainvälinen sosiaalipedagogiikka (2-6 op/1-4 ov)

Työtavat. Kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Yksi kohta on kahden opintopisteen/ yhden opintoviikon laajuinen

1. **Gillet**, Animation et animateurs. L'Harmattan 1995.
2. **Petrus (coord.)**, Pedagogia Social. Ariel 1997.
3. **Merino**, Progamas de Animación sociocultural. Madrid, Narcea 1997.
4. **Mollenhauer**, Einführung in die Sozialpädagogik. Beltz Verlag 1993 (1964).
5. **Eriksson, Markström**, Den svärfångade socialpedagogiken. Studentlitteratur 2000 ja **Blomdahl Frej, Eriksson**, Social omsorg och socialpedagogik. Studentlitteratur 1998.
6. **Madsen**, Socialpedagogik. Lund: Studentlitteratur 2002.
7. **Boal**, Theater of the oppressed. Pluto Press 1998.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDA4.2

A4.3 Sosiaalipedagoginen johtajuus (5 op/3 ov)

Työtavat. Kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Starratt, Leaders with Visions. Corwin Press 1995.

Bolman & Deal, Reframing Organizations. Artistry, Choice and Leadership. Jossey-Bass 1991.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/koodi SPEDA4.3

A4.4 Ryhmätyön perusteet (3 op/2 ov)

Tavoitteena on perehdyttää opiskelija ryhmätyön teoreettisiin perusteisiin sekä antaa valmiudet ryhmänohjauksen perustaitoihin. Kirjallisuus on suoritettava ennen osallistumista harjoituksiin.

Työtavat. Kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Jauhiainen & Eskola, Ryhmäilmiö. Perustietoa ryhmän käytöstä ja ryhmätyöstä sosiaalityöhön sovellettuna. WSOY 1994.

Niemistö, Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Kirja tavoitteellisen ryhmän kehittymisestä teorian käsittein ja käytännön esimerkein. Helsingin yliopiston tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia. 1998.

Blatner, Toiminnalliset menetelmät terapiassa ja koulutuksessa. Psykodraaman ja sosiadraaman tekniikat käytäntöön sovellettuna. Suomen Moreno-instituutin julkaisusarja nro. 2. Gummerus 1997.

Harjoitukset 24 t: Ryhmätyömenetelmien ja ohjaustaitojen harjoittelua pienryhmissä.

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/jakson koodi NTYOP4

A4.5 Sosiaaliantropologian peruskurssi (2 op/1 ov)

Luennot 24 t. Jakso voidaan suorittaa ainoastaan luennoilla.

Vastuulaitos: Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos

A5 Kasvun ja kulttuurin filosofiaa ja oppihistoriaa

A5.1 Johdatus yhteiskunta- ja kulttuurifilosofiaan (3 op/2 ov)

Tavoite ja sisältö Kurssi antaa filosofisen yleiskuvan ihmisyksilön ja yhteiskunnan keskinäisistä suhteista ja niiden rakentumisesta sekä tarkastelee taiteen ja yleensä kulttuurin filosofisia ongelmia.

Vaadittavat suoritukset Luennot tai kirjallisuus, toinen seuraavista:

a. **Berger–Luckmann:** Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen (The Social Construction of Reality) tai

b. **Eaton:** Estetiikan ydinkysymyksiä (Basic Issues in Aesthetics)

Kirjallisuus suoritetaan informaatiotieteiden tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Vastuulaitos: Matematiikan, tilastotieteen ja filofian laitos/jakson koodi FILP6

A5.2 Kasvatuksen filosofiset perusteet

(5 op/3 ov)

Seminaarissa tutustutaan käsityksiin ihmisestä, kasvusta ja kasvatuksesta osana muuttuvaa kulttuuria ja pedagogisia käytänteitä. Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu erilaisiin ihmis- ja kasvatuskäsityksiin ja ymmärtää niiden merkityksen osana muuttuvaa kulttuuria ja pedagogisia käytänteitä.

Opiskelu- ja työmuodot: Itsenäistä kirjallisuuden lukemista 130 tuntia.

Suoritustavat ja arviointi: Kirjallisuuskuulustelu. Opintojakso arvioidaan asteikolla 0-5.

Kirjallisuus tentitään kasvatustieteiden tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Noddings, N., Philosophy of education. Westview Press. 1998.

Puolimatka, T., Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat: minuuden rakentamisen filosofia. Kirjayhtymä. 1999 tai **Värri, V.-M.,** Hyvä kasvat - kasvatukseen hyvään. Tampere University Press. 1997.

Kiilakoski, T., Tomperi, t. & Vuorikoski, M. T(toim.), Kenen kasvat? Kriittinen pedagogiikka ja toisin kasvatuksen mahdollisuus. Vastapaino. 2005.

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/jakson koodi KASVA3.2

A5.3 Puheenvuoroja kasvatustieteen filosofiasta ja etiikasta (4 op)

Jakson tarkoituksena on syventyä kasvatuksen erityisyyteen sekä sen normatiiviseen, ideologiseen ja poliittiseen merkitykseen yksilön ja yhteiskunnan suhteen näkökulmasta.

Jakson teema on vuosittain vaihtuva. Keskeisiä sisältöalueita ovat ihmiskäsitys, yhteiskuntakäsitys ja päämäärän ongelma kasvatuksessa.

Työtavat: Opintojakso toteutetaan luentoseminaarin ja kokemuksellisten harjoitusten kokonaisuutena. Jakson hyväksyttävä suoritaminen edellyttää

aktiivista osallistumista kokemuksellisiin harjoituksiin ja luentoseminaarin työskentelyyn sekä omien alustusten laatimista seminaarissa sovittujen periaatteiden mukaisesti. Hyväksytyt suoritukset arvioidaan asteikolla 1-5.

Jakso sisältää 15 t luentoseminaaristiuntoja ja 10 t harjoituksia.

Kirjallisuus: Sovitaan luennoitsijan kanssa luentoseminaarin alussa.

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/jakson koodi KASVS4.2

A5.4 Kasvatuksen filosofia ja historia

(4 op/2 ov)

Opintojaksolla tutustutaan arvo-, tieto- ja todellisuuskäsityksiin kasvatuksen ja koulutuksen perustana sekä kasvatukseen vaikuttaneiden ajattelijoiden käsityksiin keskeisistä kasvatuskysymyksistä. Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy kasvatukseen ja koulutuksen perustana eri aikoina vallinneisiin arvo-, tieto- ja todellisuuskäsityksiin sekä erityisesti jonkun kasvatustieteilijän käsityksiin kasvatusta koskevista kysymyksistä.

Opiskelu- ja työmuodot: pienryhmätyöskentelyä 24 t

Suoritustavat ja arviointi: Aktiivinen osallistuminen pienryhmän toimintaan ja kirjallinen työ. Opintojakso arvioidaan asteikolla 0-5. Vaihtoehtoinen suoritusmuoto: opintojakso on mahdollista suorittaa kirjallisuudententinä tenttimällä **Bowen:** History of Western Education, Osa III sekä kolme muuta teosta oheiskirjallisuudesta kasvatustieteiden tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Oheiskirjallisuus:

Bowen, J., A History of Western Education, osa III. St. Martins Press. 1981.

Dewey, J., Democracy and Education. Free Press. 1966.

Freire, P., Sorrettujen pedagogiikka. Vastapaino. 2004.

Locke, J., Muutamia mietteitä kasvatuksesta. Suomalaisen kirjallisuuden seura. 1914.

Salmela, M., Suomalaisen kulttuurifilosofian vuosisata. Otava. 1998.

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/jakson koodi KASVS4.3

A5.5 Kulttuuri (6-7 op/3-5 ov)

Työtavat: Kirjallisuus tentitään humanististen tiedekunnan yleisenä historianä tenttipäivänä.

Rietbergen , A Cultural History of Europe (1998);

Vihavainen (toim.), Venäjän kahdet kasvot. Venäjä-kuva suomalaisen identiteetin rakennuskivenä (2004) 7 op

Sihvola, Maailmankansalaisen etiikka (2004), **Hämeeen-Anttila**, Islamin käsikirja (2004); **Lewis**, The Muslim Discovery of Europe (2001) 6 op
Bentley, Old World Envouinters. Cross-Cultural Contacts end Exchanges in Pre-Modern Times (1993); **Cartledge**, The Greeks (1993 tai uudempi); **Huskinson (ed.)**, Experiencing Rome. Culture, Identity, Power in Roman Empire (200) 7 op
Vastuulaitos: Historiatieteen laitos/Aate- ja oppi-historian jakso

A6 Ihmisen elämäkaari

A6.1 Yleistä

A6.1.1 Oppimisen ohjaaminen elämän eri vaiheissa (5 op/3 ov)

Seminaarissa perehdytään pedagogisen toiminnan perustana oleviin oppimiskäsitteisiin ja erilaisiin pedagogisiin ratkaisuihin oppimisen ohjaamisessa elämän eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy erilaisiin oppimiskäsitteisiin ja osaa suunnitella pedagogista toimintaa ja ohjata oppimista.

Opiskelu- ja työmuodot: työpajatyöskentelyä 30 t.

Suoritustavat ja arviointi: Sivuaineopiskelijat suorittavat jakson kirjallisina oppimistehtävinä. Tehtävät ja ohjeet jakson suorittamiseen saa vastuuopettajalta. Opintojakso arvioidaan asteikolla 0-5.

Kirjallisuus: Illeris, K., The Three Dimensions of Learning. Contemporary learning theory in the tension field between cognitive, emotional and social. Roskilde University Press. 2003.

Sallila, P. (toim.), Elämänlaajuinen oppiminen ja aikuiskasvatustutkimus. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura. 2003.

Artikkeliteita sopimuksen mukaan.

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/jakson koodi AIKKA3.1.

A6.1.2 Minuus, elämäkalku ja sosiaalinen konteksti (6 op/4 ov)

Pääaineopiskelijoille teemaseminaari tai omaehtoinen ryhmätyöskentely.

Sivuaineopiskelijoille kirjallisuuskuulusteluna kolme kirjaa seuraavista:

1. **Breakwell**, Coping with Threatened Identities. Methuen 1986.
2. **Dindia & Duck**, Communication and Personal Relationships. John Wiley & Sons Ltd. 2000.
3. **Hänninen**, Sisäinen tarina, elämä ja muutos. Tampere University Press 1999.
4. **Stern**, The Interpersonal World of the Infant. Basic Books 1985.

Vastuulaitos: Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos/jakson koodi A1.3

A6.2 Lapsuus

A6.2.1 Kasvatus lapsuudessa ja nuoruudessa (5 op/3 ov)

Opintojaksolla perehdytään lastenkasvatukseen ja nuorisokasvatukseen informaalisien ja nonformaalisien kasvatusten näkökulmista. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten yhteiskunnallisen aseman muutokseen ja niiden vaikutuksiin koulutuksen ulkopuolisissa kasvatuksissa ja oppimisissa.

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää leikin, vertaisryhmien, median, nuorisokulttuurin ja nuorisotyön merkityksen lasten ja nuorten kasvatuksessa ja oppimisessa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija tutustuu lapsi- ja nuorisotutkimukseen sekä kykenee käyttämään niitä lastenkasvatuksen ja nuorisokasvatuksen ongelmien ratkaisemisessa.

Opiskelu- ja työmuodot: 24 tuntia työpajatyöskentelyä, johon liittyy kirjallinen ryhmätyö.

Suoritustavat ja arviointi: Arvioinnissa kiinnitetään huomiota aktiiviseen työpajatyöskentelyyn sekä ryhmätyön tuotokseen ja sen esittelyyn. Opintojakso arvioidaan asteikolla 0-5.

Vaihtoehtoinen suoritustapa on kirjallisuuskuulustelu, josta saa tarkemmat ohjeet kasvatustieteiden laitoksen kansliasta.

Oheiskirjallisuus:

Aapola, S. & Kaarninen, M. (toim.), Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 2003.

James, A., Jenks, C. & Prout, A., Theorizing Childhood. Polity Press. 1999. (tai uudempi painos)

Kalliala, M., Enkeliprinsessa ja itsari liukumäessä. Leikkikulttuuri ja yhteiskunnan muutos. Gaudeamus. 1999.

Miles, S. (et al.), Communities of youth: Cultural practice and informal learning. Ashgate. 2002.

Muggleton, D. & Weinzierl, R. (ed.), The Post-

Subcultures Reader. Berg. 2003.

Artikkeleita sopimuksen mukaan.

Lisätiedot: Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen opintokokonaisuuden tai sosiaalipedagogiikan opintokokonaisuuden opiskelijat voivat tarvittaessa suorittaa opintojaksosta 2 op:n laajuisen osasuorituksen ”Kasvatus lapsuudessa” tai 3 op:n laajuisen osasuorituksen ”Nuorisokasvatus”. Tarkemmat ohjeet saa opintojakson vastuuopettajalta (työpajatyöskentely) tai kasvatustieteiden laitoksen kansliasta saatavista ohjeista (kirjallisuuskouluustelu).

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/opintojakson koodi KASVA3.3.

A6.2.2 Lapset ja lastensuojelu (5 op/3 ov)

Työtavat: Kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Fox Harding, Perspectives in Child Care Policy. Longman 1991 tai uudempi painos.

Forsberg, Perheen ja lapsen tähden – etnografia kahdesta lastensuojelun asiantuntijakulttuurista. Lastensuojelun keskusliitto.

Järventie & Sauli, Eriarvoinen lapsuus. WSOY 2002.

Puonti & Saarnio & Hujala, Lastensuojelu tänään. Tammi 2004 (ei s. 21-60)

Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/jakson koodi STYOA2.b.

A6.3 Nuoruus

A6.3.1 Nuorisotyön perusteet I/Johdatus nuorisotyöhön (4 op/3 ov)

Tavoitteena on antaa opiskelijalle yleiskuva nuorisotyön tiedeperustasta ja keskeisestä käsitteistöstä sekä luoda kokonaiskuva nuorisotyön painopistealueista ja nykyisistä työmuodoista.

Työtavat: Kontaktiopetusta 40 t, oheiskirjallisuus. Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/jakson koodi NTYOP1a

A6.3.2 Nuorisotyön perusteet I/Kirjallisuus (3 op/2 ov)

Työtavat: Kirjallisuus tentitään yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yleisenä tenttipäivänä.

Silvennoinen (toim.) Nuorisopolitiikka Suomessa. 1960-luvulta 2000-luvulle. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 29. Nuorisosiain neuvottelukunta. Nuora, julkaisuja 25. Yliopistopaino Oy. Helsinki 2002.

Helve, Arvot, muutos ja nuoret, Tutkimus 1990-luvun nuorten maailmankuvasta. Yliopistopaino 2002.

Nieminen, Nuorisossa tulevaisuus, suomalaisen nuorisotyön historia (ss.1-344). Gummerus 1995. Vastuulaitos: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos/jakson koodi NTYOP1b

A6.3.4 Kasvatus lapsuudessa ja nuoruudessa (5 op/3 ov)

Opintojaksolla perehdytään lastenkasvatukseen ja nuorisokasvatukseen informaalisen ja nonformaalisen kasvatuksen näkökulmista. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten yhteiskunnallisen aseman muutoksiin ja niiden vaikutuksiin koulutuksen ulkopuolisessa kasvatuksessa ja oppimisessa.

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää leikin, vertaisryhmien, median, nuorisokulttuurin ja nuorisotyön merkityksen lasten ja nuorten kasvatuksessa ja oppimisessa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija tutustuu lapsi- ja nuorisotutkimukseen sekä kykenee käyttämään niitä lastenkasvatuksen ja nuorisokasvatuksen ongelmien ratkaisemisessa. Opiskelu- ja työmuodot: 24 tuntia työpajatyöskentelyä, johon liittyy kirjallinen ryhmätyö.

Suoritustavat ja arviointi: Arvioinnissa kiinnitetään huomiota aktiiviseen työpajatyöskentelyyn sekä ryhmätyön tuotokseen ja sen esittelyyn. Opintojako arvioidaan asteikolla 0-5.

Vaihtoehtoinen suoritustapa on kirjallisuuskouluustelu, josta saa tarkemmat ohjeet kasvatustieteiden laitoksen kansliasta.

Oheiskirjallisuus:

Aapola, S. & Kaarninen, M. (toim.), Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 2003.

James, A., Jenks, C. & Prout, A., Theorizing Childhood. Polity Press. 1999. (tai uudempi painos)

Kalliala, M., Enkeliprinsessa ja itsari liukumäessä. Leikkikulttuuri ja yhteiskunnan muutos. Gaudeamus. 1999.

Miles, S. (et al.), Communities of youth: Cultural practice and informal learning. Ashgate. 2002.

Mugleton, D. & Weinzierl, R. (ed.), The Post-Subcultures Reader. Berg. 2003.

Artikkeleita sopimuksen mukaan.

Lisätiedot: Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen opintokokonaisuuden tai sosiaalipedagogiikan opintokokonaisuuden opiskelijat voivat tarvittaessa suorittaa opintojaksosta 2 op:n laajuisen

osasuorituksen ”Kasvatus lapsuudessa” tai 3 op:n laajuisen osasuorituksen ”Nuorisokasvatus”. Tarkemmat ohjeet saa opintojakson vastuupettajalta (työpajatyöskentely) tai kasvatustieteiden laitoksen kansliasta saatavista ohjeista (kirjallisuuskoulu).

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/opintojakson koodi KASVA3.3.

A6.4 Vanhuus

Vanheneminen sosiaalisena ilmiönä (3-10 op/1,5-5 ov)

Oppimistavoite: Jakson suoritettuaan opiskelija -osaa tarkastella vanhenemista ja vanhuutta sosiaalisena ja kulttuurisena ilmiönä -osaa eritellä vanhenemista yksilön omana kokemuksena

-tuntee terveyden, sosiaalisten suhteiden, perheen ja palveluiden merkityksen vanhuusiän hyvinvoinnille

Oppimismuodot ja suoritustavat: Luennot tai työpaja ja kirjallisuus. Kirjallisuus suoritetaan kirjallisuuskouluun tai esseinä. Jos luentoja tai työpajaa ei jonakin lukuvuonna järjestetä, opintojakson kokonaisuudessaan voi suorittaa kirjallisuustentinä tai esseinä opettajan kanssa sovitavalla tavalla.

Kirjallisuus:

Bond J, Coleman P, Peace S (eds): Ageing in society. Sage Publications 1993 tai myöhempi painos. **Heikkinen E, Marin M** (toim): Vanhuuden voimavarat. Tammi, Helsinki 2002.

Gilleard Ch, Higgs P: Cultures of Ageing. Prentice Hall, Harlow 2000 tai myöhempi painos.

Opettajan kanssa sovitavia artikkeleita.

Bond et al. kirja on kaikille yhteinen. Opetusta korvaavista ja muista kirjallisuudesta sovitaa opettajan kanssa.

Vastuulaitos: Terveystieteen laitos / Opintojakson koodi S4.4.

A7 Kansalaisuuden kasvaminen ja vapaaehtoistyö

A7.1 Omaehtoinen oppiminen, aktiivinen kansalaisuus ja sivistystyö (5 op/ 3ov)

Opintojaksolla perehdytään aikuisten omaehtoisen (itsesuuntautuneen) opiskelun filosofisiin ja käytännöllisiin lähtökohtiin, aktiiviseen kansalaisuuteen kansainvälistyvässä maailmassa sekä vapaan sivistystyön kulttuuri- ja sivistystoimintaan.

Opiskelu- ja työmuodot: Luennot ja seminaari 20 h.

Suoritustavat ja arviointi: Aktiivinen osallistuminen luennoille ja seminaariharjoituksiin sekä referaattien laatiminen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 0-5.

Vaihtoehtoinen suoritustapa sivuaineopiskelijoille: kirjallisuus (3 kirjaa) sekä oheiskirjallisuudesta yksi teos oman valinnan mukaan.

Kirjallisuus:

Salo, P. & Suoranta, J., Sivistyksellinen aikuiskasvatus. Kansanvalistusseura. 2002.

Bron, A., Field, J. & Kurantowicz, E. (eds.), Adult education and democratic citizenship II. Impuls Publisher. 1998

Finger, M. & Asún, J., Adult education at the crossroads. Learning our way out. NIACE. Zed Books. 2001.

Oheiskirjallisuus:

Aaltonen, R. & Tuomisto, J. (toim.), Valistus, sivistys, kasvatus. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura. Kirjastopalvelu Oy. 1991.

Alanen, A., Sivistysjärjestöjen tehtäväkuvan muuttuminen. Tampereen yliopisto. Aikuis- ja nuorisokasvatuksen laitoksen julkaisuja 23. 1986.

Halme, A., Eteen eestä ihanteen. Kansanopistoelämää Lahdessa 1893-1939. Kansanvalistusseura. 2003.

Karjalainen E. & Toiviainen, T., Suomen vapaan kansansivistystyön vaiheet. Weilin+Göös. 1984.

Sihvonen, J., Sivistystä kaikille vai valituille? Acta Universitatis Tamperensis, Ser. A, vol. 519. Tampereen yliopisto. 1996.

Sallila P. & Niemelä, S. (toim.), Sivistystyö osaamisyhteiskunnassa. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura. BTJ Kirjastopalvelu Oy. 1999.

Toiviainen, T., Vapaan sivistystyön visiot. Castrénilaista laatuviiniä uusissa tammitynnyreissä. Yliopistopaino. 2002.

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/jakson koodi KASVA 3.4.

A7.2 Yhteisöt ja yhteisösozialityön lähtökohdat (3 op/2 ov)

(mikäli ei ole suoritettu perusopinnoissa, ks. SPEDP1d1)

A7.3 Vapaaehtoistoiminta kasvatuksessa ja koulutuksessa (5 op/3 ov)

Opintojaksolla perehdytään vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallisiin kytkentöihin ja käytäntöihin kasvatuksessa ja koulutuksessa. Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy vapaaehtoistyöhön sekä teoreettisesti että käytännön toimintaan osallistumalla.

Opiskelu- ja työmuodot: 12 t seminaari ja vähintään 30 t vapaaehtoistyötä

Suoritustavat ja arviointi: Opintojakson alussa on suunnitteluseminaari ja lopussa arviointiseminaari. Vapaaehtoistyöhön osallistumisesta laaditaan opintojakson kirjallisuutta käyttäen kirjallinen raportti. Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista seminaareihin, vapaaehtoistyötä vähintään 30 tuntia ja sitä koskevan raportoinnin. Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty – hylätty.

Oheiskirjallisuus:

Eskola & Kurki (toim.), Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Vastapaino. 2001.

Harju, A., Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Kansanvalistusseura. 2003.

Ilsey, P., Enhancing the Volunteer Experience. New Insights on Strengthening Volunteer Participation, Learning and Commitment. San Francisco. Jossey-Bass Publishers. 1990.

Vastuulaitos: Kasvatustieteiden laitos/jakson koodi KASVA3.8

A7.4 Psykososiaalisen toimintakyvyn edistäminen (8 op/4 ov)

Jakson suoritettuaan opiskelijalle on muodostunut vapaaehtoistyön ja kirjallisuuden avulla käsitys psykososiaalisen toimintakyvyn edistämisestä terapeuttisissa yhteisöissä.

Työtavat: Johdantoluento, vapaaehtoistyö 2 viikkoa ja itsenäisesti laadittava kirjallinen työ. Jakso toteutuu yhteistyössä Sopimusvuori ry:n kanssa.

Oheiskirjallisuus: **Nyman M. & Stengård E.**: Mielenterveyspotilaiden omaisten hyvinvointi. Omaiset mielenterveystyön tukena keskusliitto ry 2001, **Nyman M. & Stengård E.**: Hiljaiset vastuunkantajat. Omaisten hyvinvointi 2001-2004. Omaiset mielenterveystyön tukena keskusliitto,

Helsinki 2005. **Stengård E.**, Väitöskirja 2005 (soveltuvien osin). **Suikkanen A.** ym. Kuntoutuksen ulottuvuudet. WSOY, Juva 1995. **Kallanranta T.**, Kuntoutus. Duodecim, Helsinki 2001. **Lönnqvist J. ym.**, Psykiatria. Duodecim, Helsinki 2001. **Honkonen T.**: Need for care and support in schizophrenia. Vammalan kirjapaino 1995. **Salo M.**: Sietämisestä solidaarisuuteen, luvut II, IV, V. Vastapaino 1996, **Ojanen M.**, Sopimusvuoren kaksi vuosikymmentä. Kirjatoimi 1995.

Vastuuhenkilö: kansanterveystieteen yliassistentti (sosiaalipsykiatria) Rita Jähi

Ajankohta: klk

Vastuulaitos: Terveystieteen laitos/jakson koodi KATES4.7.